

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:	
Négyezer használt garmond sorára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket 10 óráig	
Véden: Oppelt Alajos (Wollfelle 22)	
Hawemann és Vögler (Cour-Markt 11)	
Posta: Lang Leopold (Cour-Markt 9 sz.)	
Nyitási díj	
garmond sorára 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólirott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégíthessenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

A kolozsvári egyetemről.

Pest, febr. 21.

(M. A.) A képviselőház osztályai vasárnap vesznek tárgyalás alá egy nagy fontosságú törvényjavaslatot, melynek messze kiható jótékony eredményeit első sorban az erdélyi hazarész van hivatva élvezni.

E törvényjavaslat a középtanodai s egyetemi javaslatok tárgyalására kiküldött 5-ös tanügyi bizottság által a napokban terjesztett a képviselőház elé, s egy tudományegyetemnek Kolozsvárott, az erdélyi hazarész szívében még ez év folytán felállításához szükséges törvényhozási intézkedéseket tartalmazza. A bizottság jelentésében maga is kimondja, hogy egy oly törvényjavaslat kidolgozását tüzte ki feladatául, mely a szükséges ideiglenesen megeléve, addig is, míg a középtanodai s egyetemi rendezésről szóló törvényjavaslatok behatólag tárgyalhatnának, a kolozsvári kir. egyetem felállítását, s már az 1872/3. tanév kezdetén leendő megnyitását lehetővé tegye.

Semmi kétségünk nincs az iránt, hogy a törvényjavaslat, pár nap múlva átmenve az osztályi tanácskozásokról, nem sokára törvénynyé fog emelkedni, s így a cél, melyet a tanügyi bizottság a javaslatnak jelenlegi alakjában beterjesztése által maga elé tűzött, valóban elérhető is leendő.

A kolozsvári egyetemnek még ezen év folytán felállítása egyik régi óhaját teljesíti az erdélyi hazarész lakosságának, a hazai tudományosság, a nemzet értelmi fejlődése egy új tényezőt nyer benne, s minél hamarabb helyzetetik működésbe e tényező, annál gyorsabban érhetjük el általa a nemzet egész intellectualis tökéjének nagybodolását.

A tanügyi bizottság jelentését, s a törvényjavaslat annak kapcsán beadott, hírlapilag még eddig sehol meg nem jelent, szövegét itt veszi az olvasó.

A képviselőház által a középtanodai és egyetemi törvényjavaslatok tárgyalására kiküldött 5-ös tanügyi bizottság jelentése

„a kolozsvári egyetemről” szóló törvényjavaslat tárgyában.

A képviselőház az országgyűlés első ülésében 1870. évi május hó 11-én tartott ülésében, akkori közoktatásügyi miniszter br. Eötvös József indítványára (az általa bemutatott) a kisdödvodáról a középtanodák, és az egyetem rendezéséről, valamint a Kolozsvárt felállítandó kir. egyetemről szóló törvényjavaslatok tárgyalására, az alórt bizottságot küldte ki, mely a második és harmadik ülésében kiküldetésében megerősített.

A bizottság tagjai feladatuk nagy fontosságát mélyen érezve, s a hozzájuk utasított törvényjavaslatok horderejétől áthatva, azok érdemleges bizottsági tárgyalása előtt a törvényjavaslatokat egyenként komoly beható tanulmányozás tárgyává tették, s a közoktatásügyi miniszterrel több ízben az eszmék tisztázása céljából előleges értekezletek következtében már a törvényjavaslatok érdemleges tárgyalásának napja is 1871. év január havában kitűztetett, midőn a volt közoktatásügyi miniszter br. Eötvös József közbejött betegsége, s erre csakhamar bekövetkezett halála, ebbeli működésének egyelőre véget vetett.

A jelenlegi közoktatásügyi miniszternek tárczája átvétele után kijelentett azon méltányos kívánsága folytán, hogy az elődje által beadott tanügyi törvényjavaslatok érdemleges tárgyalása, addig míg a törvényjavaslatok alapelvei és irányai iránt magának teljes tudomást és tájékozást szerezni képes leendő, felfüggesztessék, a bizottság működése ismét és szükségképp balasztást szenvedett.

Azonban a közoktatásügyi miniszter csakhamar kijelenté, miszerint a törvényjavaslatokat lényegében magáévá teszi és azok közül első sorban az egyetem rendezéséről és a kolozsvári egyetemről szóló javaslatokat tárgyalását szükségesnek tartja, és óhajta, mire a bizottság ezen törvényjavaslatoknak a többiek előtti tárgyalását, a mult ülészek végnapjainban tartott ülésében el is határozta, de ekkor már működésében akadályoztatott azon nagy fontosságú törvényhozási teendők által (törvényjavaslatok, valamint 1872. évi államköltéséget tárgyalása által), melyek a t. képviselőház minden tagjának idejét, és egész figyelmét a második ülészek végével, és ez ülészekben is mindekkoráig szakadatlanul igénybe vették.

A bizottság f. évi január hóban kezdhette meg újból működését, de ekkor számolni kellett a fennálló körülményekkel, habár az egyetem rendezésének szükségét egész terjedelmében felismerte, hozzá utasított valamennyi törvényjavaslat tárgyalásának szükségességét teljes mértékben felismerte, az országgyűlés rendelkezésére álló időt nem találta már elégségesnek arra, hogy az egyetemi kérdést alaposan és tüzetesen tárgyalhassa, s egy szerves egészet képező, a kérdést teljesen kimerítő javaslattal lépessen a t. képviselőház elé.

Annál kevésbé tartotta a bizottság, tekintve az idő rövidségét, e kérdés alapos megoldását lehetségesnek, — mert az egyetem jövő szervezete, a közép tanodák, és vizgák rendszerével szoros összefüggésben lévén, ezek végleges megállapítása előtt, célszerűen meg sem állapítható.

Miért is a bizottság az egyetem szervezése körül nagy fontosságú kérdések tárgyalására nem is bocsátkozott, későbbi alkalmasabb időnek tartva fenn e kérdés tüzetes tanulmányozását és alapos megoldását.

Tekintetbe véve azonban a kolozsvári egyetem felállításának szükségét, s a felállítást lehetővé tevő törvényhozási intézkedések halaszthatatlan sürgős voltát, a bizottság egy oly törvényjavaslat kidolgozását tűzte feladatául, mely a szükséges ideiglenesen megeléve, addig is, míg a középtanodai és egyetemi rendezésről szóló törvényjavaslatok behatólag tárgyalhatnának, a kolozsvári kir. egyetem felállítását, s már az 1872—3. tanév kezdetén leendő megnyitását lehetővé tegye.

A bizottság csakis ezen szükségnek engedve, vette a volt közoktatási miniszter br. Eötvös József által beadott, s az országgyűlési irományok közt 343. szám alatt kinyomtatott törvényjavaslatot tárgyalás alá, és meghallgatva, és figyelembe véve a közoktatásügyi miniszternek a tárgyalás folyamán előadott módosításait és észrevételeit, működése eredményeként a mellékelt törvényjavaslatot ajánlja a t. képviselőháznak elfogadás végett.

A bizottságnak a törvényjavaslat kidolgozásánál, csak azon cél lebegett szeme előtt, hogy a kolozsvári egyetem felállítását még az 1872/3-ik tanév kezdetén egy ideiglenes törvény alkotás által lehetővé tegye, kéri a t. képviselőházat, hogy az általa bemutatott mellékelt törvényjavaslatot csak mint e célnak megfelelő ideiglenes kiegészítőt tekintse, s e szempontból vegye tárgyalás és bírálat alá.

A bizottság által megállapított rövid törvényjavaslat a következő rendelkezéseket tartalmazza.

Az 1. §-ban az egyetem céljának megjelölését tartva szükségesnek, mint olyat a tudományoknak önálló nyomozások alapján művelését, rendszeres tanítását és a gyakorlati szakpályákra készülőket alapos kiképezését ajánlja a javaslat szövegébe felvételni.

A 2. §-ban kimondja a törvényjavaslat ideiglenes természetét.

A 3. § a tudományok felosztásában azon célszerű módosítást hozza javaslatba, hogy a bölcsészeti kar ketté választassék.

A 4. és 5. § az egyetem, s az egyes tudományok autonómiájáról szól.

A 6. § intézkedik, hogy a közoktatásügyi miniszter jeles magántanárokat kivételképpen jutalomdíjakban részesíthessen.

A 7. § a tanárok és tanítók kinevezéséről, a 8. § a magántanári qualificatio elnyerésének módjairól szól.

A 9. § a tan- és szigorlati-dijakról, s azoknak szegény tanulóknak leendő elengedésétől szól.

A 10. § kimondja, hogy az általános egyetem törvény létrejöttéig, a pesti egyetem fennáll, vagy a tudományok meghallgatása után létrejövendő szabályok az egyetemre nézve is zsinormértékül szolgáljanak.

A 10. és 11. § a törvény végrehajtása iránt intézkedik.

Ezen rövid törvényjavaslat elfogadása által, lehetségesnek tartja a bizottság a kolozsvári egyetemnek még az 1872/3-ik tanév kezdetén leendő megnyitását, a nélkül, hogy ez által az egyetem jövő szervezetének bármiben is praejudicálna, s azért az általa megállapított szerkezet elfogadását ajánlja a t. képviselőháznak.

Pest, 1872. február 15-én.

Horváth Mihály s. k.
biz. elnök.

Bujánovics Sándor s. k.
biz. előadó.

Törvényjavaslat

a kolozsvári királyi tudományegyetemről.

(A tanügyi bizottság szövegezése szerint.)

1. §. A tudományoknak önálló nyomozások alapján művelése, rendszeres tanítása, és a gyakorlati szakpályára készülőket alapos kiképezése végett a tanzsabadság elvének alapján Kolozsvárt királyi tudományegyetem állíttatik fel.

2. §. Addig, míg az egyetem rendezéséről szóló törvény létrejöttéig az egyetemi oktatás kérdése tüzetesen szabályoztatnék, ezen egyetemre nézve ideiglenesen a következő §§-ok szolgálnak szabályul.

3. §. Ezen egyetem a tanításra és összes tudományos működésére nézve, négy tudománykarra (fakultas) oszlik, u. m:

1. A jog-és államtudományi;
2. az orvosi;
3. a bölcsészeti-, nyelv- és történet-tudományi;
4. a matematikai és természettudományi kara.

E két utóbbi karhoz kapcsolva gymnasiumi tanárképző állíttatik fel.

4. §. A tudományok belügyeikre nézve egymástól független, egyenjogú, önálló testületeket képeznek, önmaguk által választott dekanjaik elnöksége alatt.

5. §. A tudományok felett áll az egyetemi tanács (senatus academicus), melynek elnöke az egyetem rectora.

Köréhez az egyetem testületi, közigazgatási, és a karok egyéb közös ügyének tárgyalása és intézése tartozik.

6. §. A rendes és rendkívüli tanárok, a tanítók és tanársegédek rendszeres évi fizetést huznak, a magántanárok csak előadók alkantájában részesülnek.

A közoktatásügyi miniszter azonban jeles magántanárokat kik oly tantárgyat adnak elő, melynek előadása a tudományos oktatás, érdekében óhajtható, de kiknek tárgyak természeténél fogva csak kevesebb hallgatójuk lehet, vagy kiknek megnyerése a tanári pályára kívánatos, az illető kar meghallgatása után, bizonyos időszakra kivételképpen jutalomdíjt rendelhet.

7. §. Ezen egyetem első szervezése alkalmával a rendes és rendkívüli tanárokat a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére ö. cs. és ap. kir. Felsége, a tanársegédek és tanítók pedig a közoktatásügyi miniszter nevére ki.

A későbbi kinevezéseknél a közoktatásügyi miniszter a rendes és rendkívüli tanárokról és tanítókról nézve az illető kar meghallgatása, a tanársegédek nézve pedig annak javaslata alapján teszi előterjesztéseit, illetőleg kinevezéseit.

8. §. Magántanári előadások tartására jogosultnak a közoktatásügyi miniszter által oly egyének, kik ezen egyetemnél magán tanárságra az illető tudománykar által képesítettnek nyilatztatottak, vagy a tudomány művelésében szerzett érdemeik által képességeket nyilvánosan bebizonyítottak.

Ha azonban a magántanár két év alatt meg nem kezdi előadásait, vagy azok megkezdése után két éven át legalább fél évig előadást nem tart, magántanári jogosultsága elvültnek tekintendő.

A magántanárok a rendes és rendkívüli tanárokkal egyenlő érvényességgel leczkellátogatási bizonyítványokat állíttanak ki.

9. §. Az egyetem megnyitása alkalmával a tanáriak a fennálló viszonyok figyelembe vételével, a jövőben pedig úgy a tan-, mint a szigorlati díjakat is a tudomány karok meghallgatása után a közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

A tudományok a tan- és szigorlati díjakat szegény hallgatóknak elengedik.

10. §. Az egyetemi rendezésről szóló általános törvény létrejöttéig a pesti egyetem jelenleg fennáll, vagy a tudomány-karok meghallgatása után időközben létrejövendő szabályok fognak ezen egyetemre nézve is minden ezen törvényben nem érintett ügyekre nézt, zsinormértékül szolgálni.

11. §. Ezen egyetem az 1872/3-ik tanév kezdetén nyitattik meg.

12. §. E törvény végrehajtása a közoktatásügyi miniszterre bízatik.

Georgical felolvasások.

III.
Elmélet és gyakorlat korunk állattenyésztésében.

(Olvasa 1872 február 17-én Gamán Vilmos, tr.)

Értekező felolvasása tárgyal a állattenyésztés tant. választá, mint azon szakmát, melynek tanulmányozására eddigi munkásságának legnagyobb részét fordította. Szemlét tart e tan elméleti s gyakorlati részén s végig vezet bennünket kellemes előadással az eszmék s elvek fölállított vélemények régi során le egés napjainkig s itt négy fő tenyészállatunk — a szarvasmarha, ló, juh és sertés — tenyésztése legújabb, lefontosabb mozzanatait s mai álláspontját tünteti föl.

A terjedelmes, igen érdekes előadást itt csak szűk keretben lehet ismertetnünk.

Az értekezés első — elméleti — része a lények létrejötté felőli véleményeket taglalja.

A legrégibb kortól kezdve, le mult századunkig a szervező-lények létrejötte fölött a természet véleménye uralkodott. Az ősteremtés vagy ismételt teremtes (generatio aequivoce) elvét vallotta Cuvier is s a fajok változhatatlansága s kivesszük esetén új, más alakú lények alkotása — voltak azon elvek, melyeknek hívések akkor még mind a szellemi, mind a hatalom szerinti fensőbbesség is egyaránt parancsolta. Századunk elején Lamarck küzdőterre lépett e nyomasztó elvek ellen. Kimondotta, hogy a fajok változnak s hasonlókbból is előállanak. Állítása indokál felhozta, hogy a szervek igénybevétele, vagy nem használása, a különböző alakzatok közötti párház, az életfeltételek s viszonyok változása s ezekhez való alkalmazkodás változásokat képesek létrehozni. Így lön megvetve alapja az átalakulási elméletnek — transmutatio, — melyhez Geoffroy, Saint Hilaire, Oken, De Candolle csatlakoztak. Az új elméletet természetesen merénylő gyanút tekintették a régi elv hitvallói. Küzdtek is ellene minden áron, s ha teljesen el nem is nyomhatták, mégis általános elterjedésének határait szabták. Így lappangott, semmint élt, ez eszme a mi korunk évtizedéig, midőn egy 30 évig adatokat gyűjtő tudós megjelent műve — A fajok eredetéről 1860. — forrongásba hozta a tudományos világot. A tudós Darwin volt s e három alapeszméből álló tanát: az egyéni változékonyság, az öröklékenység s az előnyösebb lények természetes kiválása a létérti küzdelem útján — neve után Darwinismusként nevezték el.

Eddig jutva azon kérdés merülhet föl előttünk, vajon ezen elvek voltak-e befolyással a mezőgazdaságra, a mezőgazdasági állattenyésztésre, vagy csupán csak a természetbúvár előtt birtak érdekelni? Feleletül igent kell mondanunk, ha nem is a legrégibb időkig visszahaladva, de legalább azon korig, midőn az állattenyésztésre mind az államok, mind egyesek gondja irányulni kezdett.

A minő a volt szerves lények eredetéről való elmélet valamely korban, természetesen ahoz irányult aztán az állattenyésztés akkori vezére is. Lamarck elmélete nem nyerhetett tág kört magának s így az ő s vagy ismételt teremtes elve volt az uralkodó, ez pedig az állattenyésztés terén annyit tesz, hogy a fajok változhatatlansága folytán a tulajdonok biztosítására csak a legszorosabb körű rokon-tenyésztés nyújthat biztosítékot. Ily értelemben nyilatkozott Justinus J. K. is e század első negyedében s az állhatatossági elméletnek — Constanz — vetette meg alapját. Szerinte csak a tiszta faj átörökítése lehet bensőbb, marandóbb, megsemmisíthetetlen. Justinus után Mentzel, Weckerlin az elméletet tova fűtésk s fölül megállapították: „hogy a tenyészállatok biztos vagy bizonytalan átörökítése származásuk tisztaságán vagy kevertségén alapszik s hogy az átörökítés minden szülői s ősi tulajdon átlagának átruházásában áll.” Ezen elv volt legközelebbi tizedeinkig az uralkodó s nagyrészen még ma is a gazdák önzésüknél nagy ré-

szénél. Azonban mind az elméletet, mind a gyakorlatot igen sokszor cserbe hagyta. Ki is kelt ellene mind a tudós, mind a gazda, különösen midőn ezen elv szerint parancsolt legközelebbi rokon-tenyésztés vagy még tovább menve, a vérfertőzés által elért szomorú eredmények nagy kárát tapasztalták, érezték. Elsner, Caspari, Rueff, Nathusius, Settegast neveikkel sokszor találkoztunk ezen elv elleni küzdelemben. A németgazdák 1858-i köznigsbergi vándorgyűlése ez elvet szintén tárgyalás alá vette s különösen Nathusius nyomós érveivel meg is döntötte. A telivér angol ló, a híres trakehneri lófajta, a shorthornmarha, sok juh- és sertésfajta mind ezen elv ellen bizonyítanak. Nathusius szerint a tenyészállatot nem fajilag, hanem egyedileg — individualiter — kell tekinteni, mert a faj tisztasága mellett az állat fogatkozása valamely tulajdonában, vagy átörökítésének gyöngege még nagyon könnyen megeshetik.

Nathusius állítása csakhamar általános érvényre jutott s mint az egyedi hatványozott képesség — Individual potentz — elmélete szerepel napjaink állattenyésztés tana és irodalmában. (pl. Settegastnál.)

Az állattenyésztési eszmék ily fejlődési foka alatt köszöntött be a Darwinismus. Hogy az új elmélet az állattenyésztési eszmékre is hatással volt, magától érthető. Már az egyedi képesség közeledést jelez a Darwinismushoz, úgy, hogy ez új tan alapján a állattenyésztési eszmék fejlesztés, esetleg az állattenyésztésnek erre az alapra való fektetése az újabb iskola bajnokai előtt nagyon megegyeztetetnek tűnt fel.

A megrázó tan az állattenyésztők közül is két táborra nyert magának: pártolt és ellenzékelt. Napjainkban két név szerepel az állattenyésztés terén mint zászlóvivő s az egyik Settegast, a prokani gazd. akademia igazgatója, a másik Nathusius, hundsburgi birtokos és berlini egyetemi tanár. Mindkettőjük napjai főleg az állattenyésztési szakma tanulmányozásában folytak le. Settegast az állattenyésztést teljesen a Darwinismusra, mint legmegbízhatóbb alapra fekteti. Nathusius ellenben azt hirdeti, hogy a Darwinismusként nincs hely a gazd. állattenyésztésben. Szerinte a „faj” fogalom jó meghatározása nem sikerült s egyes esetekben ép úgy lehet a faj állhatatossága, mint változékonysága mellett érvelni. Továbbá a tenyésztő által létrehozott változvány csak bizonyos változhatatlan korlátok között mozoghat s létezőnek oly fajta tulajdonok és jellegek, melyek egymással össze nem olvashatók. Nathusius álláspontjában a visszavonulást látjuk Ő, midőn az állhatatossági elméletet az egyedi képesség elméletével megdöntötte, (1858) önkénytelenül nagy haladást mutatott a még akkor ismeretlen Darwinismus felé: ennek feltűntetése után azonban — miközben ő a berlini akademián tanszékét elfoglalta — (1865) e tan ellen fordult.

Settegast — az új tan pártolója — az állattenyésztő kezében idomítható viaszknak tartja a tenyészfajtát, tehát tetszés szerint át-

alakíthatóknak. Hogy ez állítás mily valószínű — nem, mily igazoltnak — tűnik föl minden tapasztalt és figyelmes gazda előtt, azt ezek általános meggyőződése bizonyíthatja.

Napjainkban az állattenyésztés elméleti álláspontja röviden jelezve volna. A két tábor nemcsak küzdelme becses műveknek lön szülőoka, a viták az eszméket tisztázzák, az állattenyésztés oldalait megvilágítják, fejtik a fogalmakat, gazdagítják az elméletet s közvetve a gyakorlatot!

Az állattenyésztés haladására első rendben a megtisztult eszmék hatottak. A hatás e téren bár lassú is volt, de az ügyet mégis előbbre vitte. Mióta azonban a tudomány haladtával karöltve járó nemzetgazdasági viszonyok kedvezőbbé alakultak; mióta a világpiacokkal összeköttetés oly gyors és könnyű: mióta az ipartan az állati termékeket hosszú utat s időt kitartó alakba képes átváltoztatni (tej és buskivonat) azóta az állattenyésztés haladását biztosítva van; azóta marháink a gazdaságban vitt trágya gép-i szerepükből kiestek, mert az állattenyésztés nyereséges üzletté fejlődött, azt saját magáért üzni is érdemessé vált.

Hazánk állattenyésztése ügyének állására gazdálkodási irányunk van nagy befolyással. Első rendben gabnatermelő ország vagyunk, az állattenyésztési ág emellett csak második szerepre van szorítva. De módunkban állana és pedig könnyűszerrel, a fő gazdálkodási irány mellett az állattenyésztést is jövedelmezővé tennünk. Kevesebb állatszám, de a meglévőnek az átgondolt célhoz való megválasztása s lehető legjobb tartása, a termékek legmegfelelőbb módon értékesítése volna a legelőre ama teendő, miket az állattenyésztés körül tennünk kellene.

Sajnos, hogy nem állunk ott, hogy a kormány anyagi segélyt nélkülözhetne. Laján-tuli szomszédaink sincsenek különben, hanem ő náluk a tartományi gyűlések s a birodalmi tanács gondoskodnak arról, hogy a gazdasági budget mostohán ne dotáltsásk. A mi országgyűlésünkön azonban csak nagy nehezen lehet kinyerni a gazdaság érdekeinek előmozdítására előirányzott összeget.

Szomszédaink e téren előbb állanak. Nálunk például ez idén a földművelési miniszter csak 120,000 forintot kért az összes gazdasági ágak emelésére; oly összeg ez, mint a mennyit körülbelül lajtántul egyedül csak a szarvasmarha tenyésztési ág nyer.

Van még egy másik körülmény is, a mi gazdasági haladásunkat gátolja. S ez abban áll, hogy amaz egy-két százezer ember közül, kik a gazdálkodással foglalkoznak, működéseiket, elért eredményeiket a nyilvánosság tudomására vajmi nagyon kevesen hozzák! Németország szakirodalmában mesés számmal mennek az adatok; hazai egy-két tengődő gazdasági közönyünkben alig akad egy-két cikk, mely tisztán a gyakorlatból kerülne ki és saját tapasztalatokat adna elő. Jobbára fordításokat olvasunk, pedig jól mondja az angol farmer

hányást atyjának, ki semmit sem vont meg leányától, mit pénzben meg lehetne szerezni. De más tekintetben a gróf ur alig áldozott valamit leányáért. Szerencsére Valentine oly képességekkel volt megáldva a természetől, melyeket leginkább becsül mindenki a nőkben. — Adriennek igaza volt, midőn azt állította, hogy egy kedves fiatal hölgynek, szerény jó és szelidnek kell lennie.

Bajos lett volna ugyanezt mondani, az új Flars grófnőről, a mostoha anyáról, ki csak néhány évvel volt idősebb Valentinenél; különben csinos ügyes nő, ki igen fényesen be tudta tölteni helyét a salonokban; de teljesen képtelen méltányolni azon tulajdonokat, melyek oly kiválóvá tették a fiatal leányt.

Ösztönszerűen megértették egymást és érezték, hogy soha sem tudnának egymással rokonszenvezni.

Ez okon a legnagyobb hidegséggel közeledtek egymáshoz.

Valentinenél a hideg közöny nem fokozódott, de Flars asszonynál élelken nyilvánuló ellenszenvvé fajult.

Azon körülmény, hogy Valentine nézete mindenben eltért az övétől, úgy tűnt fel előtte, mintha vele készakarva ellenkezni, tetteit bíráltni akará, s ez annyival inkább bosszantá, Flars kisasszonynak, tisztelet-parancsoló s rendkívül finom modora merőben képtelenné tevék őt, bármí fegyvert használni ellene, vagy egyetlen szavában és pillantásában is a hibát földőzni föl.

Valahányszor e tárgyról akart szólni férjével, ez soha komolyan nem vette a dolgot s mindig csak azt felelte: hogy abban semmi különös nem lát, ha nem szeretik egymást, hogy ez igen természetes, hogy soha mi-

ujtsága: „A gazda sosem oly erős, oly meggyőző, oly hasznos magának és társainak, mint mikor ő maga szól a maga dolgairól.” Ha minden jobb gazdánk egyéni tapasztalatait egy vagy más tárgyról röviden velősen közlené, mellőzhető volna ezen hátrány, hogy minden egyes gazda minden dolgot külön kísért meg, az elért jobb eredmény titka marad, de viszont mindig saját kárán kell tanulnia.

(Folyt. köv.)

Országgyűlés.

Pest, febr. 21.

A képviselőház mai ülésén némi előzmények után Bittó István igazságügyminiszter felelt Bobory Károly két interpellációjára. Az első a vérdíjra vonatkozott, mely bár törvény által már el van törölve, mégis némely törvényszék által alkalmaztatik. A miniszter kinyilatkoztatja egyszerűen, hogy a vérdíj eltörlésére vonatkozó törvényszék feladata az alsóbb törvényszékek hibás ítéletei irányában. A második interpelláció a kir. tábla bírái fizetéseinek egyenlőtlenségét illeti, erre nézve a miniszter azt felelte, hogy ez csak provisorius állapot, mely megszűnik, mihelyt az igazságügyi állapotok organisatiója végleg be fog fejezteni. — A ház a feleleteket tudomásul vette.

Következett a napirend: a bankügyi vita folytatása.

Gr. Lónyai Menyhért miniszterelnök így kezdte beszédét: „Sajnálom, hogy a tegnapi nap nem lehetett alkalmam mindazt elmondani, mit Komárom városa igen t. képviselőjének rendkívül kedélyes hangulatban tartott beszédére szándékom volt válaszolni; midőn még áthatva voltam azon élecező modortól, melyben beszédét tartotta, midőn még élénk emlékemben volt mindaz, a mit mondott és az, hogy miképen mondotta, és a mikor talán sikerült volna, mint altera pars, érveire sikerrel válaszolnom.

Beszédemet egy tétellel kezdem, melyet Komárom város tisztelt képviselője első beszédében mondott és melynek helyességét én is elismerem, sőt igyekezni fogok magamat szorosan ezen idézetben kimondott elvhez tartani. A t. képviselő ur azt mondotta, hogy a bankkérdésben nemcsak arról van szó, mire van joga az országnak; de nézete szerint megfontolandó mindenekelőtt az is, mit követel az ország érdeke.

A jogi kérdés, úgy hiszem tisztában áll. Volt ugyan idő még 1869-ben, midőn pénzügyminiszter voltam, a mikor a ministerium az ellenzék részéről jogföladással vádoltatott a bankkérdésben. Most már ezt nem vitatta senki, s senki sem vonta kétségbe, hogy az országnak joga: „a bankkérdésben önállóság intézhetni,” teljesen meg van őrizve.”

S aztán az 1867-iki tárgyalások adatainak s eredményének felsorolásával be is bzo-

olta a világ fent áll, mostohaanya nem szeretette mostohalányát és megfordítva; hogy ebben meg kell nyugodniok, s éljenek egymástól függetlenül, az illem korlátai között.

E szerint Flars gróf — dícséretére legyen mondva — egészen semleges téren állott, neje és leánya között.

A grófnének tehát más eszközökhöz kellett nyulnia. —

Azt gondolta: jó volna férjhez adni Valentinet, ez is egy mód volna töle megszabadulni. E célból némi előzékenységet kezdte mutatni a fiatal leány iránt, reménylőn, hogy ez uton inkább megnyeri bizalmát; de sziveségeit ép oly közönynyel fogadta Valentine, mint sértéseit, és minden házassági ajánlatot visszautasított.

Tehát mindig utamban lesz ez a barázda billegető, mondá magában haraggal a grófné.

Ez időtáiban lépett fel kérőül Chalaín ur, kit ügyei gyakran vezettek Flars gróf házába.

A grófné nem remélte ugyan, hogy ez is jobb fogadtatásban részesüljön mint a többi, de mégis csak értesítették arról a fiatal leányt.

Ez uttal azonban nem maga személyesen tette azt, hanem fölkerlte férjét, hogy ő adja elő a dolgot.

Talán — mondá — azért utasítá viszsza a többi kéréket, mert én tettem az ajánlatot nevében.

Édes leányom — mondá Flars ur, ki azonnal Valentinehoz sietett — egy újabb kéréző vágyik kezre. Nem akarlak teljességgel erőltetni, de gondolhatod, hogy se igent se nemet nem mondhatok nélkülöd.

— És ki ezen kéréző kedves atyám?

— Chalaín ur, egy komoly férfiú, kö-

„KELET” TÁRCZÁJA.

Miss Alda.

Fortoul L. beszélye.

(Folytatás.)

II.

— A te anyád ez órától kezdve az enyém leend, s én leszek az ő Mathildeja.

Mathilde már nem tudott beszélni, de azemei szólottak még és két nagy könyecsepp gördült alá halvány arcán, mialatt végerőlködéssel gyöngéd csókot nyomott Adrienne kezére, s e csókkal röpült el utolsó lehellete. Ez alatt a szomszéd szobában az öreg anya térdén állva buzgón adott hálát az istennek.

Harmadnapra a temetés megtörtént, az öreg anya tudtán kívül, kit valamely ürügy alatt eltávolítottak volt hazuról. Gábiel, néhány szomszéd és a műterembeli fiatal lányok, gyülekeztek a szerény ravatal köré s kísérték a szegény Mathildot utolsó nyughelyére.

Gábiel szerette volna az öreg vaknőnek egy Párisban lakó öccsét tudósítani e gyászestéről, de senki sem tudta nevét; mert az öreg igen ritkán beszélt róla és mindig a keserűség egy nemével, miből — hozzávéve azon körülményt is, hogy soha nála nem látták — azt lehetne következtetni, miképen élnek egymással jó egyetértésben.

Adrienne gyöngéd és megható csellogása tökéletesen sikerült, saját áldozatkészsége s a

Gábiel — pár segítségével. A vak nő soha sem gyanítá, minő veszteség érte őt. Mit Adrienne munkájával szerzett, elég volt a szegény háztartás szükségégeinek fedezésére; szeretete az öreg nőt, mint tulajdon anyját. És két év múlva nem csak színlelt, hanem valódi könnyeket hullatott az öreg asszony halásos ágyára, ki megtalálhatta az égben azt, kit a földön vélt hagyni.

Ime ez ért maradt fenn Adrienne neve mellett a Mathilde is mintegy nemesi czim, emlékeztetőül szép tetteire.

III.

Flars gróf korának egyik kitűnősége volt.

Ősi neve, és vagyona, melyet igen tekintélyesnek mondtak, kitűnő helyet biztosított számára s a felsőbb körökben; másfelől ép e vagyon és tevékeny, átható szelleme, mely kedvelé a munkát, nem kevésbé fontos állást vívta ki részére az ipar világban is. Mindent összevéve derék ember volt, miután rendelkezett néhány millió fölött.

Palotája pazar fényű, lovai, bérúhás cselédjei, fogatai híresek, estélyei ragyogók és igen fölkapottak voltak.

Két évvel történetünk kezdete előtt a grófnak — husz évi özvegysége után — újból kedve jött megházasodni. Mikor először házasodott, nem volt több huszöt évesnél; fiatalkorbeli, ugynevezett szerelmi házasság volt ez, ép oly mulékony, mint e szenvedély szokott néha lenni, mert nője egybekelésök után két évvel meghalt, egy kis leánykát — Valentinet — hagyva hátra, ugyanazt, kit most Chalaín ur akar elvenni.

Valentine fényes nevelésben részesült.

A világ e részben nem tehetett szemre-

nyitja, hogy a ministerium keze nincs megkötve a bankkérdésben, s még kevésbé a törvényhozásé. Azonban a törvényhozás, a kormány, valamint minden igaz hazafi, ki lelkiismeretesen akarja teljesíteni kötelességét, maga előtt látja azon korlátokat, a melyek közt kell mozogni mindig s így e kérdésben is; és e korlát nem más, mint, melyet a haza érdeke von elénk. (Tetszés.) Nincs komolyabb s nagyobb megfontolást érdemlő kérdés, melynél félre kell dobni minden pártérveket s csak a észszerűséget s közérdeket kell szem előtt tartani, mint a bankjegy-forgalom kérdése, mert az ezt illető intézkedések mélyen benyulnak mind a nyilvános, mind a magánélet érdekéi közé. A fölött nincs semmi kétség, hogy mily végeztélre kell törekednünk; ebben egyetért a kormány, ellenzék, s közvélemény; a végeztél nem lehet más, mint a hazának egészséges és független bankjegy-forgalmat teremteni, mely a kormány ellenőrzése alatt megfelelően az ország hitelgényeinek. (Helyeslés.) A fölött sincs kétség, hogy itt az idő, melyben erőteljes lépések teendők a bankkérdés helyes és végleges megoldására nézve, mert az ország a kiegyezés öt éve alatt, mind a szellemi mind az anyagi téren folyton haladó előmenetelt tett (ellenmondás balról), s a kiegyezés az anyagi téren önálló szabad mozgást engedett. A kereskedelem s ipar terén elért eredmények kézzel foghatók (helyeslés jobbról), s így e kifejlődött élet kívánja, hogy hazánknak mindazon hitelintézetekben része legyen, melyekre művelt államok joggal igényt tartanak, s melyek életföltételei az anyagi föllendülésnek. A mi öt év előtt nem volt első rangú szükség, most az már elodázhatatlan, mellőzhetetlen kíváncsi lett. (Élénk tetszés jobbról.) Miután többen élesen esetelték jobboldalról azon függést, melyben hitel tekintetében nemcsak Magyarország, de az osztrák tartományok is alája vannak vetve a bécsi banknak, megelégszik szónok annak csak konstataálásával. S mivel a bank megtagadta a Magyarországnak adandó hitel megnagyobbitását, a kérdés teljesen megértett, s a bajnak elhárításáról kelle gondoskodni. Csak az a kérdés mikép.

Ezután hosszan megvilágítja Simonyinak e tárgyban a bankbizottság jelentéséhez badott különvéleményét, mely rögtön akarja a bankot fölláttatni; Ghyczy hat. javaslatát, mely azt csak a valuta helyreállítása után tartja ugyan lehetőnek, de egyúttal azt akarja, hogy a valuta mikénti helyreállításáról s az önálló bank mikénti fölláttatásáról a kormány még ez ülésszak alatt adjon e törvényjavaslatot, tehát mindkét fontos dolgot intézze el hat hétnél alig több idő alatt. Ghyczy tervét az államjegyalapú bankra nézve célszerűtlennek bizonyítja; már az alap is ingatag, az államjegyek értékét garantirozza ugyan az állam, még inkább az alkotmányos forma, de még a francia köztársaság assignatái is elvesztették utóljára értéküket; továbbá a cél sem lenne elérve, mert lenne kétféle bankjegy, az államjegy, melyet Austriában is elfogadnak, s a magyar jegy, melyet csak itthon fogadnának el: tehát mindenki örömeztébb nyulna amazokhoz s így nem lenne rülbelől 40 éves, tekintélyes birtok tulajdonosa, ki emellett még mint filantrop is jó hangzású névvel bír.

— Ah! mondá Valentine. Jól van, csak egy kis gondolkozási időt engedj atyám.

— A mint akarod. Igen!... hát egészséged hogy áll? még maig is mind gyöngéledel?

— Nem atyám, köszönöm, most egészen jól vagyok.

A gróf visszatért nejéhez.

— Az igaz! mondá, ti nőkül soha sem tudjátok, hol kezdjétek el a dolgot.

— Nos hát mit felelt?

— Ma nem mondott „nem“-et, reménylem holnap „igen“-t fog mondani.

Valóban néhány nap múlva, Valentine beleegyezést adá, s elhatározatott, hogy november hó folytán meg is tartják az esküvőt.

A Flars palota a kis Mathurin utcában volt egy nagy udvar háterében. A kaputól jobbra állott a kapus laka, balról egy kis növényház, melyben azon bokrokat s cserjéket teleltették, melyeknek nyáron át az udvart kelle díszíteniök. Egyik napon déli tájt egy öreg néger közeledett a palota kapuja felé s ült le annak egyik sarkkövére. Ez ember nagyon egyszerűen de tisztán volt öltözve. Kíváncsian vizsgálta az udvart, és az épületet; tekintete minden szegletet fölkeresett s szemlét tartott az ablakok fölött.

(Folyt. köv.)

nagyobb a bankjegyforgalom, s ha lenne is, egészségtelen lenne. (Helyeslés.) Végül Trefort javaslatát fogadja el s azt ajánlja a háznak is.

A jobboldal hosszas éljenzéssel kísérté az 1 óra hosszánál tovább tartó beszédet.

Ghyczy K. tiltakozik azon föltevés ellen, mintha 6 hét alatt óhajtaná fölláttatni a magyar bankot: ő csak azt akarta, hogy a kormány az ülésszak vége előtt (tehát mégis 6 hét!) nyújtsa be ez iránt a törvényjavaslatot; e szándék által pedig a szükséges hosszabb pénzügyi művelet nincs kizárva.

Kerkapoly Károly pénzügyminister még egyszer megvilágítja azon álláspontot, melyet a kormány s jobboldal elfoglal az ellenzéki javaslatl szemben. Konstatálja, hogy ez, valamint a jobboldali javaslat egyetért arra nézve, mi történjék a valuta helyreállítása után: mindenik akarja az önálló magyar bankot. Ghyczy beszédében ellenkező fölfogásból indult ki a jobboldali javaslatra nézve, s ha szónok első beszédében e fölfogásra nem reflektált, az csak azért történt, mert azt mint az ügyre nézve ártalmast, nem akarta polemia tárgyává tenni. (Helyeslés.) De azért nem helyes azon vélemény, mely szerint mi ama véleményt magunkévá tennők. Igenis, a kormány s a jobboldal is akarja az önálló magyar bank fölláttatását, ez irányban a morális felelősséget el is vállalja (általános helyeslés jobbról), de azt fölláttatni Ghyczy K. határozati javaslata értelmében képtelenség, mert phisikailag lehetlen az idő rövidsége miatt S itt megjegyzi, hogy Ghyczy javaslatának csakugyan a hat hét alatt fölláttatandó bank az értelme, mert a valuta mikénti helyreállítása s a bank mikénti fölláttatása iránt kíván még ez ülésszak vége előtt a kormánytól javaslatot, már pedig azok eldöntése s a bármelyik irányban megindítandó tárgyalások bevégezése nem hat heti idő munkája. (Helyeslés.) Ha a jobboldal nem kívánt időpontot kitűzni a bank fölláttatására, ez még nem elodázást, de azt jelenti, hogy mi nemcsak nagy szavakkal akarunk paradirozni, de komolyan meg kell vitatunk, fontolunk a célhoz rívó módokat, eszközöket is, már pedig ki akarja a célt, akarni kell annak az eszközt is. (Helyeslés.) Megrója az ellenzék, mely a jobboldalról azt szeretné elhíttetni, hogy nem azt akarja, mit ők e tárgyban a haza javára szükségesnek tartanak; s azután találó éllel kérdezi: „valljon ha el tudják hitetni, ugyan könnyebben tudjuk-e a bankot fölláttatni mi, — vagy ha azt tudja a világ, hogy itt mindnyájan egyet akarunk, vajon nehezebb lenne-e ugyanazon dolog? (Viharos éljenzés jobbról s középről.) Hazánk közgazdasági látható fölvirágzásában — így folytatja tovább — magyar értékek előtt a londoni piac megnyílásában tán nekünk is lenne itt jobbról némi érdemünk. (Derűtség.) Közgazdasági viszonyaink föllendülése, szemmel látható gyarapodása szerezték meg hitelünket, melyben hatalmas tényezőül szolgáltak a kiegyezés 5 év alatt teremtett vívmányai.“ Balról ellenmondások hangzottak, mire szónok azon kérdéssel lepte meg a baloldali zajgókat, hogy vajlon e tagadó zúgással vélik-e animálalni a külföldi pénzügyvilágot, hogy Magyarország iránt bizalommal viseltessék? — mire a jobboldal élénk tetszésbe tört ki. Szónok összegezve a mondottakat, ismétli, hogy arra nézve egyetért minden párt, hogy mi történjék a valuta helyreállítása után, de hogy addig mi történjék, azt csak a practicus tárgyalások eredménye mutathatja meg. Ezt figyelembe veszi és mert semmi irányban nem köti a Trefort-féle javaslat, azért azt elfogadásra ajánlja. (Hosszas éljenzés jobboldalon.)

Ezután jött a névszerinti szavazás, melynek eredménye, hogy 416 igazolt képviselő közül igennel szavazott Trefortjavaslatára 180, nem-mel 124, távol volt 117 képviselő. Trefort javaslatát tehát 56 szótöbbséggel elfogadtatott.

Ezután a meggyógyult Somssich Pál foglalta el az elnöki széket a ház éljenző üdvözlése között.

A napirend tárgya volt Deák hat. javaslat s pestvárosi telekkönyvezés iránt, mely Pestvárossára nézve eltekintve annak sajátságos viszonyait, külön telekkönyvezési rendszert kíván.

A ház e javaslatot Deák rövid indoklása s Bittó minister hozzájárulása folytán egyhangulag elfogadta.

Következett a határozás miként vizsgáltassanak meg a legfelsőbb államszámszéknek a zárszámadásokra adott észrevételei, s a minister tanácsnak erre vonatkozó megjegyzései.

A ház többsége a mellett volt, hogy azok a pénzügyi bizottsághoz utasíttassanak, mint mely ugy is törvöllyel helyére ismeri a budget minden egyes tételét s annak egész szövevényét, míg egy specialis bizottságnak már arra is sok időt s fáradságot kellene fordítania, hogy a kérdéssel megismerkedjék.

A ház többségének határozata folytán csakugyan a pénzügyi bizottsághoz utasíttattak megvizsgálás végett.

KÜLFÖLD

Kolozsvártt, febr. 23.

— A franczia nemzetgyűlés monarchicus pártfördékei között fuzió jött létre, ha ugyan hitelt adhatunk a monarchista lapok erre vonatkozó tendenciosus tudósításainak. A fusio egy közösen megállapított restaurationalis programból állana, melyben azonban csakis az alapelvek nyernének kifejezést, miáltal a békés megoldás előkészítették. Az egész dologból azonban csak annyi igaz hogy nem igaz miszerint Chambord gróf a jobboldal manifestumához hozzájárulását jelentette volna ki.

A jobbközép erőlködései mellett a balközép is igyekszik egy conservativ republikanus többséget alakítani. S ez ugy történék hogy a jobbközépet magához vonná s ezzel együtt állitna fel programmot.

Rouher „a vice császár“, a mint őt a francziák elnevezték, bejutott végre-valahára a nemzetgyűlésbe. A mikor először belépett, mint Corsica ujon választott képviselője, nagyon hidegen fogadtattott. Kíváncsiak vagyunk, milyen szerepet fog játszani ez az ember, ki az önkény bonapartismusának leghívebb szolgálja volt.

A mexicói forradalom óriási léptekkel halad: a tengeralatti távirat legújabb tudósításai szerint, Vera-Cruz és Puebla tartományokban 30,000 felkelő áll. Az „Egyesült Államok“ még mindeddig nem adtak választ Juarez segély iránti kérelmére. Hogy egyébiránt mily arányokat vesz a lázadás, mik tu lajdunkok tévezzöl, vezetői: ezekre nézt még nem jöttek részletes tudósítások.

A KELET magán-távirata.

Beladott Pesten, febr. 21. 10 ó. 10 p. d. e.
Kölcsent: febr. 23. 1 ó. 40 p. d. u.

Király ő felsége tegnap fővárosunkba érkezett.

A képviselőház tegnap megkezdé a választási törvény feletti vitát. Tisza Kálmán ellene szolt. Kormány álláspontját Tóth Vilmos másfél órai fényes beszédben fejtegette.

Lónyainál tegnap 235 tagból álló nagy küldöttség tisztelgett. Arad-, Bács, Torontálmegyéből, Rádai királyi biztosságának fentartása érdekében.

Az országos iparos párti értekezlet 25-én tartatik meg; hatvannál több városból 180 képviselő jelentetett be, kik közt több száz és székely lesz. Berlinben az ultramontanok merényletre készültek Bismark élete ellen. A rendőrség egy volt gyógyszerész lengyelt s fanaticus kathólikust elfogott, ki alkalomra várt, hogy Bismarkot zsebpisztolyával agyonlőhesse.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 22-én.

— Az Eötvös szobrára begyűlt adakozásokból szolt kimutatás 16,744 frt. 52 kr. bankjegy és 524 frt 65 kr. értékű vegyes pénzekről szolt.

— Szegény Zeyk Károly! A hunyadi balog urak hori-borgas nagyságai értekezlet tartottak s elhatározták, hogy midőn Zeyk Károly képviselői eljárásáról jelentést fog tenni választóinak, a baloldal nem fogja „megtisztelni“ megjelenésével. Ez bizony roppant szerencsétlenség, de miután ugyanazon közlemény szerint — honnan e rém-határozatról értesülünk — a kolozsmegyei felsőkerületben már megkondult a mameluk-had halál-harangja: Zeyk Károly vigasztalhatja magát, hogy a sors csapást nem egymagának kell hordoznia. Ugyan csak ez értekezlet küldöttéket is választott Pesten marc. 10-én tartandó baloldali conciliumra, de ugy értesülünk, hogy az egyik megválasztott semmit sem tud az egész comédiáról s el sem vállalja a megtisztelő küldetést.

— A felsőház végleg elfogadta az 1872-diki költségvetésről szolt törvényt.

— Temesvári Lajos második fölépte, mint Andre, Fernandeban kevésbé sikerült az elsőnél mit legnagyobb részt annak tulajdonítunk, hogy szerepét nem tudta eléggé, a mi az oly kiválólag könnyűvéru Andrt. kimért, szegletesen mozgó alakká változtatá. E körülmény nem gátolá azonban Temesvárit, hogy néhány sikerült mozzanatot ki ne emeljen, például a végküzdelem jelenetét, midőn a térdelő Fer nandot megint keblére emeli. Az előadás többi szereplői sok helyt kiváló sikerrel működtek. Boér Emma Fernandea és Eichner Anna Georgetteje, Mátrai Pommerolja s mindennek fölött K. Jászai Mari asszony Ottilide ja megannyi teljesen kikerekített egész volt s a közönség többször viharos tapsokkal jutalmazá, kivált a két utóbbit, egyfolytában háromszor is kihíván őket. S valóban K. Jászai M. és

Mátrai Béla kettőse az esküvő alatt, megkapó erővel, természetes művészettel volt kivive.

— A „Magyar P.“-ban interpellatiót olvasunk Jókai Mórhoz a magát Háromszéknak nagyon is ajánlgató Bakcsi Ferencz ügyében. A Jókai M.-hoz intézet interpellatio, meglehetősen erős hangon tartott előzmények után, a következő pontokban van körvonalazva: 1. „olvassa-e a saját neve alatt megjelenő „Hon“ és „Igazmondót“, s ha igen 2. van-e tudomása arról, hogy abban egy Bakcsi Ferencz nevezetű ignota quantitas önmagának dícséneket zengedez; s végül 3. ha mindezekről tudomása van, szándékszik-e oly intézkedéseket tenni, melyek lapja eddigi hírnevét ezutánra is biztosítsák, hogy ismét oda emelkedjék a politikai sajtó terén, hogy elvektől, nem pedig személyekért küzdjön? Egy lófi székely.“

— Carneval herczeg nem halt meg, csak alszik. A korcsolyázó-egylet marcius 16-án a városi vígadóban rendezendő táncvizigalma rövid álmaiból felrezzenti s kik a farsang vizigalmának árjár közt az örömek és élvek rózsafáját nem szedték meg egészen, kárpótlást szerezhetnek e jótékonyozólu vizigalmon.

— A magyar királyi testőrség, valamint az arciér-testőrcsapat e hó 20-án érkezett meg Budára.

— Ismételt kérelem. Felkérem mindazon t. hatóságokat, egyleteket és magánosokat, kikhez a k-monostori önkéntes tűzoltó-egylet gyűjtőivei elküldettek, sziveskedjenek azokat akár pénzzel, akár a nélkül f. é. martius 15-ig hozzám beküldeni, hogy begyűlt összeg mérvéhez képest, a beszerzések eszközölhetők legyenek. K.-Monostoron, 1872. febr. 23-án. Kodolányi Antal, igazgató.

— A marosvásárhelyi jogászegylet f. hó 17-án tartott népes havi ülésében a tagok az egyes szakosztályokba jegyezték magukat. Így bizton remélhetni, hogy a szakosztályok mielőbb megalakulva, közérdekű tanácskozásaikat megkezdik.

— Ugyancsak M.-Vásárhelytt fogyasztási-egylet létesítésén fáradoznak; e célból b. Apor Károly ideiglenes elnöksége alatt közelebb értekezletet tartottak, mely dr. Knöpfier Vilmos elnöksége alatt 18 tagu bizottságot küldött ki, mely a társintézetektől bekérendő szabályzatok s a rendelkezésre állott adatok alapján alapszabályokat fog készíteni.

— A pénzügyi bizottság e hó 20-án tartott ülésében a földadó cataster általános kiigazításáról szolt törvényjavaslat tárgyalása felett igen részletes, kimerítő s a kérdés minden oldalát megvilágító eszmecsere folyt ki, melyben a bizottság minden tagja élénk részt vett. A vita törvényjavaslat alapelvei és általában a földadó cataster kérdése iránt annyira kimerítette az eszméket s a bizottság tagjainak nézeteit, hogy valószínűleg constatalni lehetett azt, hogy a miniszter s a bizottság tagjai a végcélban és a törvényjavaslat alapeszmjében egyetértenek.

— A lémbérg-csernoviczi pálya leMBERGI pályaudvara február 17-én reggeli négy órakor lángbaborult és földig legett. A Károly-Lajos pálya szemközti fekvő és árukkal megtöltött raktárainak megmentése csak azért sikerült, mert az égő épület egészen szabadon állott. A leMBERG-csernoviczi vasut összes iratai majdnem kivétel nélkül megsemmisültek; mert a melyek el nem égtek, azok ügyetlen lehányás által a szél által elhordattak.

— Hivatalos nyelv. A berlini szövetség tanácsban közelebb Elsass-Lotharingia nyelv-kérdése kardal vágatót ketté, (bizonyosan azzal, melyet Napoleon Sedannál letett), a meny nyiben elhatározatott, hogy a meghódított tartomány nyelve a német legyen. „Vedd el egy nemzet nyelvét, s elveszted mindenét.“ — mondja Eötvös.

— A lapok kijelentése szerint, azon állítás, mintha Csiki S. és Döry János képviselők is tagjai lennének Urosovits játszó társulatának, valótlan.

— Katonai szálláspénzek. A honvédelmi ministerium és a katonai hatóság között folyt hosszas tárgyalások után végre a szálláspénzek tábornokok, törzs- és főtisztek számára egész Magyarországon szabályoztatni fognak. E célra vegyes bizottság küldetett ki, melynek elnöke Kindermann Antal, cs. és kir. őrnagy. A bizottság a meghatározott napokon és helyeken a honvédelmi miniszterium egy képviselője és az illető megyei hatóság jelenlétében a helyi viszonyok tekintetbe vételével meg fogja állapítani a lakbéréket. A bizottság f. hó 19-én kezdte meg működését Váczon, annak részletes befejezése után f. hó 27-én Budapestre tért vissza az ottani lakberek szabályozása végett, és ugy folytatandja azután körutját az országban.

— A siketnémák váci intézete ellen utóbbi időben sok panasz, sőt interpellatio merülvén fel, az intézet megvizsgálására Zichy Antal tanfelügyelő küldetett ki.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

HIVATALOS.

Sz. 184. 1872.

(78)

(3-3)

Hirdetmény.

Nemes Tordamegye tekintetes alispáni hivatalának folyó évi februárius 4-ől 292 sz. a. kelt rendeletére a nagy-oklosi öszves koresomajog — ide nem értve a Zsakó János út melletti italmérését, folyó 1872 ik év márczius 20-kán d. e. 9 órakor Alsó-Járában tartandó nyilvános árverezésen a legtöbbet ígérőnek alólrt által haszonbérbe fog adatni; a hozzá szólanı akarók 10% bántpénzt tartoznak az árverező bizottságnak kézbesitni. Az árverezési felételek pedig addig is alólrt szolgabirónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők lesznek.

Alsó-járai járási szolgabírói hivatal.
Alsó-Járában, 1872 ik év február 19-kén.

DÁVID ANDRÁS, szolgabíró.

NEM HIVATALOS.

(71)

(2-8)

A Németország első gyógyászati testületeitől megvizsgált s a magyar cs. kir. helytartóság által kitűnő használhatósága végett szabadalmazott

csúszgolyó

mindennemű csúsz, köszvény, tagnyílás, mell, hát és gerinczfájás, lábestűz, fejestűz, dagadt részek, pogadra, marjulások és oldalnyílások ellen, biztos sikerrel mint első gyorsan és biztosan gyógyító-szer. 1 nyaláb 1 ft 5 kr, kettős nyaláb nehéz fájdalmak ellen 2 ft 10 kr o. é.

párisi általános ragasz

Buron doctortól, mindenféle seb, geoy, daganat, tyűkszem és fagy ellen. Egy tégely használati utasítással 35 kr. Egyedül valódi minőségben kapható: Kolozsvárt Engel J. gyógy-szertárában, és Wolff János unál gyógyszerész Kolozsvárt.

(28)

(6-6)

Köhhurut (szamarhurut) és fojtóköh-betegeknek.

Biztos segély szamarhurut és fojtóköh ellen gyermekeknél, valamint torohgyik-, torok- és tüdőbetegek számára.

Balzsamos-növényi és ásványos

Inhalatio-készülékek

beteges lélegzési szervek ellen Krillscharch Frigyesstől, gyógyszer. Bécs-Ujhelyen.

Eszszerű gyógyítás gyógyszeres beszívás által szamarhurut és fojtóköh esetében gyermekeknél, valamint torokgyik-, torok- és tüdőbajokban.

Készülék-im fajlagos hatását számos kísérlet után a cs. kir. kózkórházban Bécsben, valamint bel- és külföldi orvosi tekintélyek elismerték és bekiűlőit bizonyítványokkal tanusították.

Árak: 1 Inhalatio-készülék

3 ft — kr.

Balzsamos-növényi készülékek) húszszori

— " 90 kr.

Ásványos) beszívásra

— " 90 kr.

Röpirat

— " 30 kr.

Részleteket a beszívás eszszzerű használásáról dr. Czuberka C. röpirata tartalmaz, jelenleg másod-orvos a bécsi cs. kir. kózkórházban.

Kapható Kolozsvárt: Wolff J. Brassóban: Jekelius. Pesten: Török J. Pozsonyban: Heinrici F. urak gyógyszerésztárában.

Dombóvár, ápril 4-kén, 1871.

Tekintetes ur!

Ámbár önnek inhalatio — készülékét használatát több mint 12 éves fúladásos bajomban csak most kezdem használni, e készülék csodás gyógyerejét még is akkora mérvben érzem, hogy indítatva vagyok önnek köszönetet mondani.

E mellett minden hasonló és egyéb bajon szenvedőknek ajánlom e készülékek használatát, s meg vagyok bízva felkérni önt, hogy ismét két készüléket, két balzsamos és két ásványi készletet röpirattal együtt hozzáim küldeni sziveskedjék.

Önök elvárásában ajánlom magam tisztelettel

ELSZÁSZÁR ENDRE, Dombóvárott.

(70)

(2-2)

COAKS (kiégett szén)

mázsája . . . 1 ft 20 kr.
nagyobb rendelésnél 1 f. 10.

mint legjobb és legolcsóbb
fűtőszert a t. közönsé, szí-
ves figyelmébe ajánlja a

kolozsvári Gázgyár igaz-
gatósága hosszuutcza.

Legujabban megjelentek

és Stein János könyvkereskedésében kapható:

ÖNÜGYVÉD

vagy is gyakorlati útmutatás

mindennemű jogügyletek elintézésére és a közéletben előforduló okiratok s beadványok szerkesztésére

a legujabb törvények alapján,
különös tekintettel a királyi bíróságok
szervezetére,

245 iromány-példával felvilágosítva
birák-, ügyvédek-, jegyzők- és felek használatára.

Irta Knorr Alajos, Pest 1872. Ára 2 ft 80 kr.

A kereskedelmi szakoktatás.

Tekintettel a kereskedelmi tanintézeteknek jelenlegi állapotára s a nálunk létesítendő reformokra.

A m. tud. akadémia által korszoruzott pályamű.

Irta Matlekovits Sándor. Ára 1 ft 20 kr.

Gazdasági népoktatás

a hazában s külföldön szerzett tanulmányok szerint. Irta Molnár Aladár.
Ára 60 kr.

Vörösmarty munkái.

Uj jutányos kiadás. Hat kötet. 6 ft.

A boldogság titka.

Regény. Irta Feydeau E. Francziából ford. Mártonffy Fr. 3 kötet. 3 ft.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Föld felett és víz alatt.

Regénykék Jókai Mórtól. Ára 1 ft 40 kr.

A BANDITA.

Spanyol regény. Irta id. Dumas Sándor. Két füzet. Ára 1 ft 40 kr.

Gróf Monte-Cristo.

Regény. Dumas Sándortól. Francziából ford. Sió. 2-dik kiadás.
10 kötet. 8 ft.

Egy grófnő kalandjai.

Regény. Irta Ponson du Terrail. Francziából ford. Mártonffy Fr. 11 kötet. Ára 11 ft.

A KARTHAUSI.

Irta br. EÖTVÖS JÓZSEF. 6-dik, jutányos kiadás.
Ára 1 ft.

Honismeret.

Földrajzi és történelmi képek kérdések- és feleletekben.

Néptanodák számára írta Ujassi Farkas.

Ára kemény kötésben 40 kr.

Egyházi beszédek.

Irta s elmondta Filó Lajos nagy-körösi ref. lelkész.

I. füzet: Ünnepi és alkalmi beszédek.

Ára 1 ft 50 kr.

Panoráma.

Irta Székelyfi Tiborcz. Ára 25 kr.

Sajtó alatt van:

A királyhágón inneni rész (Erdély)

községeinek betűrendes névtára.

A legujabban életbelépett kir. törvényszékek, járásbíróságok, adóhivatalok és utolsóposta megjelölésével.

A 10—11 nagyvire terjedő munkára előfizetést s aláírást 1 o. é. forint-jával folyvást elfogad Stein J. könyvkereskedése.

MAGYAR POLGÁR NAGY NAPTÁRA 1872-dik szökő évre.

Szerkeszti K. PAPP MIKLÓS.

TARTALOM:

I. Naptárész 1872-re. II. Szépirodalom, történet, természettudomány és közgazdasági rész. 1. A honvéd foglyok Szébenben. Kétemény Medgyes Lajostól. 2. A kivégzett Török professor fogási naplója. Közli K. Papp Miklós. 3. Toma, román népballada. Közli Moldován Gergely. 4. Egy hadi ítélet 1849-ben. Koós Ferencztől. 5. Ujabb adatok Lovassy László felségértései pöréhez. Közli K. Papp Miklós. 6. Tökölönyé zászlója, elbeszélés Lukácsfytól. 7. Fehér Anna, népballada, közli Lukácsfy. 8. Mirabeau halála Louis Bianctól, fordította a száműzöttek lapjából a. L'Homme-ből Tussai. 9. Széchy Mária levéltárából (1668). Közli Szilágyi Sándor. 10. Egy bál Mátyás királynál. 11. Egy román népvész naplója (1849-diki román népfelkelés történetéhez). Közli K. Papp Miklós. 12. A Kossuth-banquet Washingtonban (1852). 13. Szent György helyettese Langbeintől, fordította Szász Béla. 14. Egy léghajós. Elbeszélés Jókai Mórtól. 15. Bölesódal, Petrusz Jenőtől. 16. Az ó sánc szorosa, Orbán Balázstól. 17. Dalok Jankához, Sámı Lajostól. 18. Darwin elmélete, Herman Ottótól. 19. A kádicsfalvi malom Székely népballada. Közli Szócs Mihály. 20. A gazdálkodás- és takarékságról, Janet Pál után Sámı Lászlóné. 21. Nagypénteken, Indali Gy. 22. Nagy események dióhéjban. 23. Román népdalok. 24. A munkásokról, Sámı Lászlótól. 25. Egy 1632-ik évi fali naptár, közli Jakab Elek. Egy igen érdekes esketés 1563-ból, közli P. Szathmári Károly. 27. A hasznosról és a becsületről, Janet Pál után, Sámı Lászlóné. 28. A természettudományok száa év előtt. 29. A csendestengeri vasút pálya. 30. A zsidók manája. 31. Egy pár szó a komlótermelésről. 32. Szesz finomító gyárak felállításá. 33. A sajkészítésről. 34. Pár szó a trágyahulladékról. 35. A méter-mérték és súlyrendszer. 36. Bélyegilletékek. 37. Távirtd. 38. Posta. 39. Vasuti menetrendek. 40. A Királyhágón inneni városok. 41. Teljes tisztı czimtar a legujabb hivatalos adatok nyomán. 42. Hirdetések.

Tiszti ezimtárral 1 ft 30 kr.

Czimtar nélkül 1 ft.

(18) Triska Ferencz
(12-*)
Zongora
kereskedő
Kolozsvárt.
350 ft.
340 ftől 450 ftig.
100 ftől 280 ftig.
Concert-Pianók
Concert-Fügel
Használt zongorák
Videki megrendések a legfontosabbban teljesítenek
C-on agolás darabonként 10 ft.
Jótállás 5 évig.

(5-12)
Metzner János
mű-asztalosnál
(szappanyuteczában az unitarius templom mellett)
a legnagyobb választékban
s legolcsóbb árban
kész polituros tölgy és fenyőfa
koporsók kaphatók.